

# Prawa wyborców niepełnosprawnych

Podstawa prawna: ustawa z dnia 5 stycznia 2011 r. - Kodeks wyborczy (Dz.U. 2011 nr 21 poz. 112, z późn. zm.)

Kodeks wyborczy określa, w szczególności, zasady i tryb przeprowadzania ważności wyborów:

1. do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej;
2. Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej;
3. do Parlamentu Europejskiego w Rzeczypospolitej Polskiej;
4. do organów stanowiących jednostek samorządu terytorialnego;
5. wójtów, burmistrzów i prezydentów miast.

Ustawa zawiera szereg zapisów umożliwiających osobom z niepełnosprawnościami udział w głosowaniach. Pod pojęciem wyborcy niepełnosprawnego rozumie się tu wyborcę o ograniczonej sprawności fizycznej, psychicznej, umysłowej lub w zakresie zmysłów, która utrudnia mu wzięcie udziału w wyborach.

Wyborca niepełnosprawny, na jego pisemny wniosek wniesiony do urzędu gminy najpóźniej w 14 dniu przed dniem wyborów, jest dopisywany do spisu wyborców w wybranym przez siebie obwodzie głosowania spośród obwodów głosowania, w których znajdują się lokale dostosowane do potrzeb wyborców niepełnosprawnych, na obszarze gminy właściwej ze względu na miejsce jego stałego zamieszkania. Informację o tych lokalach podaje wójt, w formie obwieszczenia, do wiadomości wyborców najpóźniej w 30 dniu przed dniem wyborów. Docelowo, w każdej gminie co najmniej 1/3 lokali obwodowych komisji wyborczych powinna być dostosowana do potrzeb wyborców niepełnosprawnych.

Nowelizacja ustawy Kodeks wyborczy z dnia 27 maja 2011 szczegółowo opisuje (w art. 37a - 37c)

## **przekazywanie informacji o wyborach wyborcom niepełnosprawnym:**

1. Informacje, niezbędne niepełnosprawnemu wyborcy w celu udziału w głosowaniu, przekazuje wójt lub upoważniony przez niego pracownik urzędu gminy w godzinach pracy urzędu, w tym telefonicznie, lub w drukowanych materiałach informacyjnych przesyłanych na wniosek wyborcy niepełnosprawnego, w tym w formie elektronicznej.
2. Państwowa Komisja Wyborcza zamieszcza na stronie internetowej swojego portalu informacyjnego informacje o uprawnieniach przysługujących wyborcom niepełnosprawnym na podstawie kodeksu, w formie uwzględniającej różne rodzaje niepełnosprawności.
3. Państwowa Komisja Wyborcza sporządza w alfabecie Braille'a materiał informacyjny o uprawnieniach przysługujących wyborcom niepełnosprawnym na podstawie kodeksu i przekazuje go zainteresowanym na żądanie.
4. Obwieszczenia wyborcze umieszczane w lokalu wyborczym jak i poza nim oraz wyniki głosowania w obwodach głosowania i okręgach wyborczych powinny być zamieszczone w miejscach łatwo dostępnych dla osób niepełnosprawnych o ograniczonej sprawności ruchowej.
5. Na prośbę wyborcy niepełnosprawnego członek obwodowej komisji wyborczej jest obowiązany przekazać ustnie treść obwieszczeń wyborczych w zakresie informacji o komitetach wyborczych biorących udział w wyborach oraz zarejestrowanych kandydatach i listach kandydatów.

Ww. nowelizacja umożliwia też **samodzielne głosowanie osobom niewidomym**, stanowiąc, że:

1. Wyborca niepełnosprawny może głosować przy użyciu nakładek na karty do głosowania sporządzonych w alfabecie Braille'a.
2. Zamiar głosowania przy użyciu nakładek na karty do głosowania sporządzonych w alfabecie Braille'a powinien być zgłoszony przez wyborcę niepełnosprawnego wójtowi do 14 dnia przed dniem wyborów. Zgłoszenie może być dokonane ustnie, pisemnie, telefaksem lub w formie elektronicznej. W zgłoszeniu wyborca obowiązany jest wskazać właściwy dla niego obwód głosowania.

Wyborcy niepełnosprawnemu, na jego prośbę, może pomagać inna osoba, z wyłączeniem członków komisji wyborczych i mężów zaufania.

Możliwe jest także **głosowanie przez pełnomocnika**:

1. Wyborca o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności oraz wyborca, który najpóźniej w dniu głosowania kończy 75 lat, może udzielić pełnomocnictwa do głosowania w jego imieniu w wyborach.
2. Głosowanie za pośrednictwem pełnomocnika jest wyłączone w przypadku głosowania w obwodach głosowania utworzonych w zakładach opieki zdrowotnej, domach pomocy społecznej, zakładach karnych i aresztach śledczych oraz w obwodach głosowania utworzonych za granicą i na polskich statkach morskich, a także w przypadku zgłoszenia przez wyborcę niepełnosprawnego zamiaru głosowania korespondencyjnego.
3. Pełnomocnikiem może być tylko osoba wpisana do rejestru wyborców w tej samej gminie, co udzielający pełnomocnictwa do głosowania.
4. Pełnomocnictwo do głosowania można przyjąć tylko od jednej osoby, lub od dwóch osób, jeżeli co najmniej jedną z nich jest wstępny, zstępny, małżonek, brat, siostra lub osoba pozostająca w stosunku przysposobienia, opieki lub kurateli w stosunku do pełnomocnika.
5. Pełnomocnikiem nie może być osoba wchodząca w skład komisji obwodowej właściwej dla obwodu głosowania osoby udzielającej pełnomocnictwa do głosowania, a także mężowie zaufania, jak również kandydaci w danych wyborach.
6. Pełnomocnictwa do głosowania udziela się przed wójtem lub przed innym pracownikiem urzędu gminy upoważnionym przez wójta do sporządzania aktów pełnomocnictwa do głosowania. Akt pełnomocnictwa sporządza się na wniosek wyborcy, wniesiony do wójta gminy, w której wyborca jest wpisany do rejestru wyborców, najpóźniej w 10 dniu przed dniem wyborów.
7. Czynności związane ze sporządzeniem aktu pełnomocnictwa do głosowania są zadaniem zleconym gminy i są wolne od opłat.
8. Pełnomocnik nie może pobierać od udzielającego pełnomocnictwa do głosowania żadnych opłat za głosowanie w jego imieniu w wyborach. Zakazane jest też udzielanie pełnomocnictwa do głosowania w zamian za jakąkolwiek korzyść majątkową lub osobistą.

Nowelizacja ustawy Kodeks wyborczy z dnia 27 maja 2011 wprowadziła też nową możliwość, jaką jest **głosowanie korespondencyjne przez wyborców niepełnosprawnych**:

1. Wyborca niepełnosprawny o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności może głosować korespondencyjnie.
2. Głosowanie korespondencyjne przez wyborców niepełnosprawnych jest wyłączone w przypadku głosowania w obwodach głosowania utworzonych w zakładach opieki zdrowotnej, domach pomocy społecznej, zakładach karnych i aresztach śledczych oraz w obwodach głosowania utworzonych za granicą i na polskich statkach morskich, a także w przypadku udzielenia przez wyborcę niepełnosprawnego pełnomocnictwa do głosowania.
3. Dla celów głosowania korespondencyjnego wójt wyznacza co najmniej jedną obwodową komisję wyborczą na terenie gminy.

4. Zamiar głosowania korespondencyjnego powinien być zgłoszony przez wyborcę niepełnosprawnego wójtowi do 21 dnia przed dniem wyborów. Zgłoszenie to może być dokonane ustnie, pisemnie, telefaksem lub w formie elektronicznej. W zgłoszeniu zamiaru głosowania korespondencyjnego wyborca niepełnosprawny może zażądać przesłania mu wraz z pakietem wyborczym nakładek na karty do głosowania sporządzonych w alfabecie Braille'a.
5. Wyborca niepełnosprawny, który zgłosił zamiar głosowania korespondencyjnego, otrzymuje z urzędu gminy pakiet wyborczy, nie później niż 7 dni przed dniem wyborów. Pakiet wyborczy jest doręczany do wyborcy przez upoważnionego pracownika urzędu gminy lub przesyłką poleconą. Pakiet wyborczy doręcza się wyłącznie do rąk własnych wyborcy niepełnosprawnego, po okazaniu dokumentu potwierdzającego tożsamość i pisemnym pokwitowaniu odbioru.
6. W skład pakietu wyborczego wchodzi:
  1. koperta zwrotna;
  2. karta lub karty do głosowania;
  3. koperta na kartę lub karty do głosowania, zwana dalej „kopertą na kartę do głosowania”;
  4. instrukcja głosowania korespondencyjnego;
  5. nakładki na karty do głosowania sporządzone w alfabecie Braille'a – jeżeli wyborca zażądał ich przesłania;
  6. oświadczenie o osobistym i tajnym oddaniu głosu na karcie do głosowania.
7. Wyborca niepełnosprawny głosujący korespondencyjnie po wypełnieniu karty do głosowania wkłada ją do koperty na kartę do głosowania, którą zakleja, a następnie kopertę tę wkłada do koperty zwrotnej łącznie z podpisanym ww. oświadczeniem i przesyła ją do właściwej obwodowej komisji wyborczej. Przesyłka ta jest zwolniona z opłat pocztowych.

